

Ljubljanski klub priredi v nedeljo zadnji radio program

V nedeljo, 27. aprila je torej zaključni Slovenski radio program na postaji WJAY. Program priredi poznani "Klub Ljubljana" in se vrši pod patronanco Slovenskega radio kluba, ki je dal svoj aparat na razpolago. Trgovci, ki so omogočili nedeljski program so: Slovenska posojilnica in hranilnica, Jos. Plevnik predsednik, Frank Vesel, slovenska mesnica, Cass Drug Store, Ignac Černe, grocerist in mesar, A. F. Svetek Co., pogrebni zavod, Fr. Zakrajšek, Mike Telich, zavarovalnica, August Kausek, Real Estate, dr. F. J. Kern in La Salle Dry Cleaning Co.

Pri raznih točkah bo nastopil poznani Kljub Ljubljana, ki je že enkrat tako imenitno zapeel na našem radio programu. Poleg tega nastopijo pa tudi slovenski tamburaši pod vodstvom g. Leo Kuhlana. Program bo sledeč:

1. "Živijo predsednik, igrajo slovenski tamburaši.
2. "Stoji, stoji Ljubljana," himna, poje oktet Kluba Ljubljana.
3. "Ogljar," narodna, zapoje oktet Kluba Ljubljana.
4. "Siroti," valček, igrajo slovenski tamburaši.
5. "Pastirček," četverospjev, pojejo pevci Kluba Ljubljana, Rud. Perdan, prvi tenor, Frank Rapert drugi tenor, Leo Krizman prvi bas in Andrej Ogrin, drugi bas.
6. "V davnih, starih časih," se poje na zahtevo naroda, poje Klub Ljubljana.
7. "Složno pod hrvatsko zastavo," zaigrajo slovenski tamburaši.
8. "Kako b'le ljubila," poje oktet Kluba Ljubljana.
9. "Čez tri gore," poje oktet Kluba Ljubljana.
10. "Venec slovenskih pesmi," igrajo slovenski tamburaši.
11. "Nocoj je pa en lep večer," poje oktet Kluba Ljubljana.
12. "Dekle, povej, povej," poje oktet Kluba Ljubljana.
13. "Collegiate Medley No. 1," igrajo slovenski tamburaši.
14. "Collegiate Medley No. 2," igrajo slovenski tamburaši.

S tem se bo program zaključil. Program bo oddajan od 2:30 do 3:30 na WJAY radio postaji v Clevelandu. Oznajevalec v slovensčini Mr. Ralph Danilo. Program je jako lep in se imamo za njega zahvaliti gorej omenjenim trgovcem in rojakom.

Pokojna Mrs. Ana Jarc

Kot smo že poročali včeraj, je preminula Ana Jarc, soproga slovenskega krojača Andreja Jarca. Ranjka je dospela v Ameriko, ko je bila stara 7 let. Umrli je v starosti 4 let. Rojena je bila v Veliki Loki pri Višnji Gori. Oče je umrl pred 11. leti, mati pa pred 7 leti. Ranjka zapuščala soproga Andreja, hčerko Ano Herman Trenov in sinove Andreja, Ortona in Edwarda. Ter tudi dve sestri Johana Mertart in Marija Vidrih, tri brate, Joseph, John in Anthony Slana. Pogreb ter mnogo sorodnikov. Pogreb se vrši pod vodstvom A. Grdina & Sons, v petek, 25. aprila, iz hiše žalosti na 1113 E. 61st St. Naj bo ranjki lahka ameriška zemlja, soprogu in vsem ostalim sorodnikom pa izrekamo naše globoko sožalje!

* Sneg, točo in dež so imeli za Velikonoč v Londonu.

Zapori v Columbusu so bili 96 let stari in prava past za jetnike

Gradba zdravnih zaporov v Columbusu, kjer je zgorelo predvčerajšnjim nad 300 jetnikov, se je pričela leta 1832. Gotova je bila leta 1834. Odtedaj so prizidavali in prizidavali, dokler niso imeli več prostora staviti nova poslopja. Poslopje je bilo prvotno zgrajeno za 1500 jetnikov, v pondeljek zvečer pa, ko je nastal ogenj, se je nahajalo v raznih zgradbah nad 4300 jetnikov. Leta 1928, je nastal ogenj v zaporih, pri katerem je našlo smrt 273 jetnikov. Takrat je zažgal neki kaznenec Ivan Pickering, ki je ob času požarja pobegnil. Toda pozneje so ga dobili in je bil obsojen v dosmrtni zapor. Ta Pickering je v pondeljek večer sam zgorel, kot nekako strašno maščevanje usode. V zaporih je že večkrat gorelo, toda ne da bi pri tem kdo se ponesrečil. Zapori so bili že leta 1926 spoznani kot nepoučljivi, nezadostni in skrajno zanemarjeni. Kljub temu državna postavodaja ni ničesar ukrenila tozadevno.

Zakaj je gorelo

Državni maršal za nadziranje ognja Gill je izjavil, da je sedaj absolutno dognano, da so zažgali kaznenci sami. Ti kaznenci so oni, ki so obsojeni v dosmrtno ječo, in ki so nameravali tekom splošne zmešnjave tekom ognja pobegniti iz zaporov.

Začetek ognja

V poslopju, kjer je nastal ogenj, se je nahajalo tedaj približno 600 kazencev. Rešilno moštvo je nekatere še pravčasno rešilo iz celic, dočim je bilo za druge prepozno. Natančno število zgorelih in ranjenih še dolej ni dognano.

Punt pri jetnikih

Ravnatelj zaporov je v terek popoldne odredil, da morajo vsi časniki in drugi, ki nimajo opravka v zaporih, izven zaporov, kajti jetniki, katere imajo nakopičene na dvorišču zaporov, kažejo znake punta. 600 vojakov je bilo poslanih, da stražijo jetnike. Strojne puške so povsod na vidiku.

Državni pravdnik

Državni pravdnik John J. Chester je došel na lice mesta ob 6:30 zjutraj in začel takoj s preiskavo. Najprvo je zaslišal ravnatelja zaporov Thomasa, ki je moral podati izjavo v pričestnografu. Izjavil je se je, da ni resnica, da bi stražniki streljali na jetnike, ko je nastal požar. Ravnatelj je bil na licu mesta dve minuti pozneje, ko je nastal ogenj. Njegovo prvo povelje je bilo odpreti jetnikom vrata celice.

Peklenški ogenj

Dočim so stražniki lahko izpustili na prosto jetnike v prvih štirih nadstropjih, pa jim je bilo nemogoče storiti isto v zadnjih dveh nadstropjih. Tu so vladali strašni, nepopisni prizori. Goreti je začelo ob 6. zvečer v pondeljek, in sicer v enem bloku, kjer so zaprti kaznenci, ki so dobili dosmrtno ječo.

Živi pečeni

Stražniki niso mogli več v gorja nadstropja, in jetniki so morali žalostno poginiti, kajti ven niso mogli. Ogenj je spremenil njih celice v prava peklenška žrela, v katerih so se jetniki pri živem telesu pekli. Jeklena vrata celic so se topila od silnega ognja. Rešitev je bila nemogoča.

Plina ni

Radi ognja so morali v zaporih odpovedati plin, in vprašanje

319 mrtvih v zaporih. Nadaljni umirajo. Governer ukazal preiskavo in nove zapore.

Nekaj prizorov iz pogorišča v Columbusu državnih zaporih. Slike so bile vzete, ko je še gorelo.

je, kdaj bo plinova napeljava zopet upeljana, in ves ta čas jetniki ne bodo mogli dobiti gorke hrane. "Big Jim Morton" in John Grogan, oba dobro poznana morilca iz Clevelanda, sta se dobro obnašala v katastrofi in posmagala, kar se je dalo. Oba sta dobila nevarne poškodbe pri reševanju.

100 pogrebnikov na delu

Medtem pa s truki vozijo mrtva trupla iz zaporov. Več kot sto pogrebnikov je dospelo iz raznih mest. Trupla so prepeljali v velikanske hleve na prostori, kjer se vsako leto vrši državna razstava. Tu jih preiskujejo, zapisujejo njih imena, in kadar so formalnosti gotove, jih izročijo pogrebnikom.

Smrt je huda

Jetniki, ki niso mogli iz celic, so preklinjali, drugi so molili in za božjo voljo prosili, naj se jih reši. Zopet drugi so prosili stražnike, naj jih ustrelijo, ker re morejo prenašati silnega ognja, ki jih peče pri živem telesu.

Ravnatelj se postaral

Ravnatelj državnih zaporov v Columbusu, Preston D. Thomas, ki se nahaja v tem uradu že skoro 30 let, in kateremu so znane razmere do najmanjše podrobnosti, se je globoko postaral in čimprej rad silne nesreče v zaporih. Thomas je bil znan kot jako

Jetniki in ključ

Ko je zbruhnil ogenj, niso bili še vsi jetniki zaklenjeni v svojih celicah. Ko so opazili ogenj, so zahtevali od stražnikov, da jim slednji izročijo ključ, da oprostijo svoje tovariše, toda ječarji tega niso storili, narkar so jetniki padli po njih in jim iztrgali ključ, nakar so hoteli odpirati celice. Na ta način je bilo več jetnikov oproščenih.

Sorodniki prihajajo

Medtem pa se je novica o požaru razširila po vsej državi. Radio, brzojav in telefon je storil svojo dolžnost. Začeli so prihajati avtomobili iz vse države. Privržali so matere, žene, ljubice, sorodnike nesrečnežev v ječi. Mlade žene in dekleta so padale na kolena pred noge stražarjev in prosile za božjo voljo, da povedo, če je njih sin, brat, mož ali ljubimec med mrtvimi. Kot se je izjavil zdravnik jetnišnice, bo vzelo teden dni, predno se bo natančno vedelo za imena mrtvih.

Zmešnjava radi ključev

Prvi, ki je opazil ogenj v jetniškem bloku, je bil bivši clevelandski councilman Schooley. Slednji je telefoniral ravnatelju in na požarno brambo, potem pa začel takoj iskati ključ, do jetniških celic. Teh ključev skoro deset minut niso mogli najti,

Med zgorelimi v državnih zaporih mora biti tudi več naših ljudi

Dasi država še ni izdala popolnega imenika vseh onih, ki so našli v državnih zaporih žalostno smrt v ognju, pa je lahko dognati iz imen, ki so dosedaj priobčena, da je med žrtvami tudi nekaj naših rojakov, dasi imena niso popolna, in v naglici se ne more vsega natančno dognati. Med imeni, ki so podobna slovenskim, čitamo sledeče: Fred J. Kern iz 4320 Bush Rd., Mike Sopko iz Clevelanda, Anton J. Kramar iz Clevelanda, Frank Kozina iz Stark county, Charlie Pavlin iz Wood county, Eddie Upric, iz Marion county, Andy Verbačin iz Belmont county. Lista bo v kratkem še spopolnjevala imena naših ljudi v zaporih.

kot je Schooley povedal preiskovalnemu odboru. Sicer so pa izjave ječarjev, ravnateljev, jetnikov tako različne, da se najbrž ne bo dognalo nikdar prave resnice.

319 mrtvih

Do torka večera so našli 319 mrtvih trupel. Mrtvih bo še več, ker je več jetnikov tako ranjenih, da ne bodo preživeli ran. Mrtva trupla ležijo v ogromni vrtnarski dvorani v sivih, črnih in belih krstah. Za krste je plačala država. Na vsaki krsti se nahajajo cvetlice in ameriška zastava. Tako je država vsaj deloma počastila spomin nesrečnih kazencev. Governer je nadalje odredil, da država plača vse pogrebne in transportne stroške za vsakega kaznenca. Sorodniki niso imeli nobenih stroškov.

100 pogrebnikov na delu

Sto pogrebnikov je delalo večeraj ves dan in bo nadaljevalo še danes, da trupla pripravi dostojna za pogreb. Vsako truplo bo balzamirano na račun države. 50 vojakov je pridelenih kot častna straža pri mrtvih truplih. Jutri bodo pripustili v dvorano sorodnike, da odpeljejo trupla na dom.

800 vojakov v zaporih

V zaporih v Columbusu je dosedaj na straži 800 vojakov narodne garde, ki patrolirajo vse prostore. Toda jetniki so mirni. Najbrž premišlujejo strašno usodo, ki je zadelo njih tovariše.

Zajci in piščanci

Dasi uredništvo "Ameriške Domovine" ni letos razpisalo nobenega kontesta za štetje piščancev in zajcev, pa se je vendar precej podjetnih rojakov in malčkov podalo k tej težavni nalogi in so šteli. Nam je prav žal, da je bil trud zastonj. Pripravili bomo kak kontest ob drugi priložnosti.

Vest iz domovine

Brata Joseph in Louis Dežman iz 925 E. 236th St. sta prešla za praznike iz domovine žalostno vest, da jima je preminula mati 2. aprila, 1930, v čestitlivi starosti 31 let. Ranjka je bivala v Družinski vasi, fara Beke cerkev na Dolenjskem. Naj bo dragi pokojnici ohranjen blag spomin!

Bolzen je huda

Mrs. Ursula Goršek, 216th St., Noble, Ohio, leži že več časa bolna v postelji in prosi prijatelje, da jo obiščejo. Prostor, kjer stanuje, je poznan po piknikih, na Gorških farmah v Noble, O. Naši stari naročniki želimo skorajšnjega okrevanja.

Katastrofa v Columbusu je ena največjih v zgodovini Amerike

Od leta 1903 v Zedinjenih državah še nismo imeli tako silne katastrofe, povzročene od ognja, kot je katastrofa v Columbusu, ki je druga največja v vsej zgodovini Združenih držav. Tekom velikega tedna leta 1903 je pričelo gorati v Chicagi Iroquois gledališče, ko je bilo napolnjeno od občinstva. 575 oseb je tedaj našlo smrt. Da, celo tekoč večjih požarov v tujih deželah, je bilo število žrtev le dvakrat v zgodovini večje kot v Columbusu. Dne 4. marca 1. 1908, je pogorela šola v Collinwoodu, in je v ognju zgubilo 170 otrok življenja. Med njimi je bilo 25 Listo bo v kratkem še spopolnjevala imena naših ljudi v zaporih.

Druge večje katastrofe v raznih požarnih nesrečah so bile: Ogenj v Easter gledališču, New York, 5. septembra 1887, 75 mrtvih. Požar v Davidson gledališču, Milwaukee, 9. aprila, 1894, 76 mrtvih. Požar v Sholip baptistovski cerkvi, Birmingham, Alabama, 20. septembra, 1902, 115 mrtvih. Požar v Rhodes gledališču, Boyerton, Va., 12. junija, 1903, 169 mrtvih. Dne 8. decembra, 1881, je pogorelo Ring gledališče na Dunaju. Požar je zahteval 860 žrtev. Požar v Opera Comique v Parizu, dne 26. maja, 1887, je zahteval 200 žrtev. Pri požaru v Flores gledališču, Acapauco, Mexico, je našlo 800 oseb smrt, in pri požaru v romunski cerkvi v Costesti, Rumunjska, je zgubilo 136 oseb življenja. Ta požar je nastal 18. aprila, 1930.

Listnica uredništva

J. S. — Vi nam pišete, da je vaša žena v domovini dobila od ameriškega konzula vizum, da se napoti v Ameriko k vam, toda da ne more na pot, dokler ne preda hiše. Ameriški vizum je veljaven samo za dobo štirih mesecev, in če se žena tekom tega časa ne poda na pot, tedaj zgubi vizum veljavo, in vaša žena mora vso stvar začeti znova. — A. P. — Skupno prebivalstvo Kanade znaša par stotisoč ljudi manj nego deset milijonov, ali nekaj manj kot država New York.

Katoliška kapela

Kmalu potem, ko je zbruhnil ogenj v oddelku za jetnike, in ko so kakih 400 slednjih spravili na prosto, je začelo goreti tudi pod katoliško kapelo. Zažgali so jetniki sami, ki so hoteli uporabiti to priliko, da povzročijo zmešnjavo in mogoče pobegnejo. In takoj potem so jetniki zažgali delavnico, kjer se izdelujejo obleke.

Seja Triglava

Nocoj zvečer se vrši seja društva Triglava, in sicer ob navadnem času in v navadnih prostorih.

Izgubljen denar

V nedeljo 13. aprila se je zgubila na St. Clair Ave. večja svota denarja. Pošten najditelj je prošel, da slednjo prinese v urad "Ameriške Domovine."

© Jutri praznujemo dan sv. Jurija.

Nadaljne vesti o katastrofi v Columbusu dobite na 2. strani

